

JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIŲ PORTRETAS 2016 METAIS

2016 m. rugsėjo – gruodžio mėn. buvo atlikta jaunimo reikalų koordinatorių (toliau – JRK) arba asmenų, kuriems pavesta vykdyti JRK funkcijas, apklausa, kurios metu buvo siekiama surinkti ir atnaujinti informaciją apie JRK ir jų veiklą, kaip savivaldybėse vertinamos jaunimo reikalų tarybos (toliau – SJRT), kaip vertinamos regioninės organizacijų tarybos (toliau – RJOT) ir kitais su JRK darbu susijusiais klausimais. Nors atsakymai buvo surinkti iš visų 60 Lietuvos savivaldybių, tačiau ne visus juos pateikė būtent JRK - į tai buvo atsižvelgta analizuojant ir apibendrinant gautus duomenis. Atkreipiame dėmesį, kad apžvalgoje (statistika, vertinimai) naudojami JRK arba asmenų, kuriems pavesta vykdyti JRK funkcijas, pateikti duomenys. Aktualią informaciją susijusią su JRK pareigybėmis galima rasti ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atliktoje analizėje.

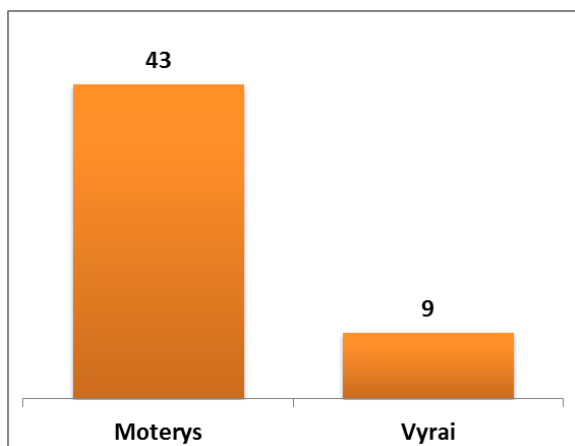
JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIAI

Kiekvienoje iš 60-ties Lietuvos savivaldybių yra numatyta jaunimo reikalų koordinatoriaus pareigybė. Administruodami ir įgyvendindami jaunimo politiką savivaldybės teritorijoje, JRK rengia ir įgyvendina savivaldybės jaunimo politikos programas ir priemones, analizuoja jaunimo, jaunimo organizacijų padėtį, koordinuoja institucijų bei įstaigų veiklą jaunimo politikos srityje, bei vykdo įvairią kitą veiklą, susijusią su jaunimu ir jaunimo organizacijomis.

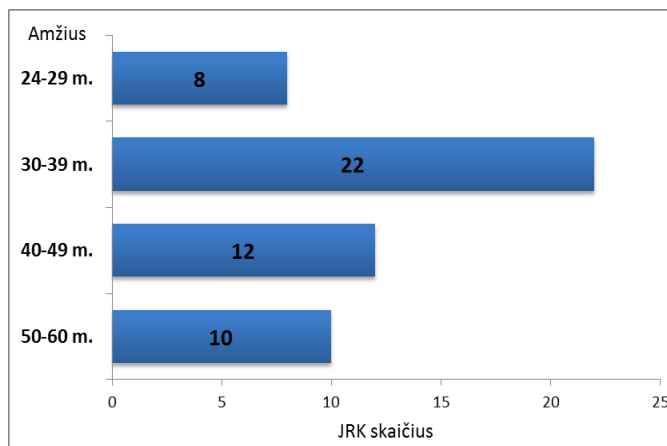
Remiantis 2016 m. apklausos metu surinktais duomenimis, JRK nedirbo aštuoniose iš šešiasdešimties savivaldybių. To priežastys: motinystės atostogos ir funkcijos laikinai perleistos kitam darbuotojui, paskelbtas arba ką tik pasibaigęs konkursas ir naujieji koordinatoriai turėtų pradėti dirbti netrukus.

Apžvelgiant 52 dirbančių JRK duomenis galima pastebėti, jog:

- 83 proc. iš jų yra moterys, 17 proc. - vyrai (žr. 1 pav.);
- JRK dirbančių amžius svyruoja nuo 24 iki 60 m., vidutinis amžius - 40 metų (žr. 2 pav.);

1 pav. JRK skaičius pagal lytį, N=52

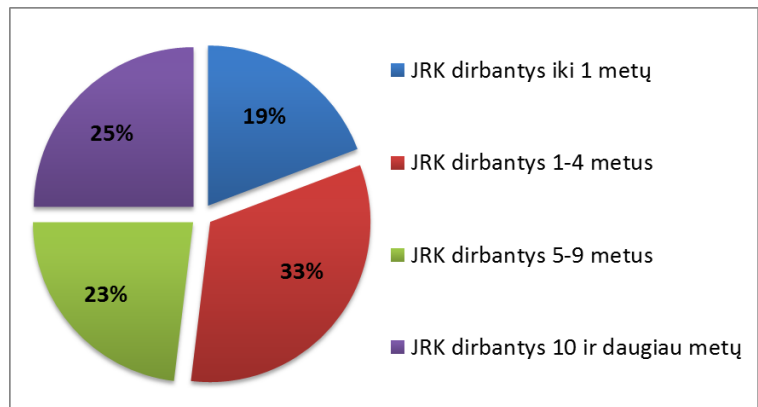

2 pav. JRK skaičius pagal amžių, N=52

- beveik pusė dabartinių JRK šias pareigas eina penkerius ar daugiau metų;

- pradėjus dirbti naujesiems JRK, šiose pareigose dirbantys iki vienerių metų asmenys sudarys mažiausiai ¼ visų JRK;

- JRK darbo stažo vidurkis šiuo metu yra 5 su puse metų (žr. 3 pav.¹).

3 pav. JRK pasiskirstymas pagal darbo stažą, N=52

Dauguma šiuo metu JRK dirbančių asmenų yra baigę socialinių (69 proc.) arba humanitarinių mokslų studijas (23 proc.), likusieji po lygiai įgijo išsilavinimą biomedicinos arba technologijų mokslų studijų srityse. Maža dalis pradėjusių dirbti JRK teigė neturėję jokios ankstesnės patirties jaunimo srityje, visgi dauguma atėjo dirbti JRK jau turėdami žinių ir įgūdžių įvairiose su jaunimo veikla susijusiose sferose:

- pedagoginis / administracinis darbas mokykloje ar universitete, socialinis darbas su vaikais ir / ar jaunimu, darbas kultūros, jaunimo, sporto klubo centre, neformalus mokymas jaunimui ir pan.;

- ankstesnis darbas savivaldybės struktūroje: švietimo, kultūros skyriuose, vaiko teisių apsaugos srityje;

- jaunimui ar jaunimo organizacijoms skirtų projektų koordinavimas; renginių, seminarų, mokymų, išvykų, susitikimų organizavimas, darbas su įvairiomis jaunimo NVO;

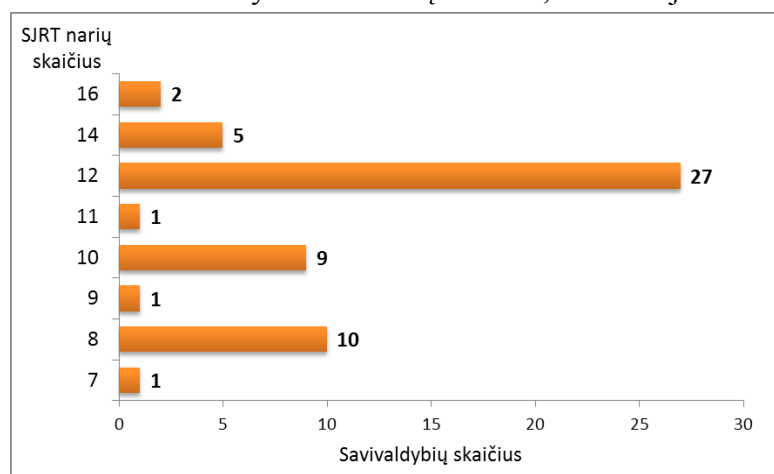
- veikla jaunimo organizacijose, jaunimo reikalų tarybose, mokinių / studentų savivaldose.

JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIAI ir JAUNIMO REIKALŲ TARYBOS

Administruodami ir įgyvendindami jaunimo politiką savivaldybėse JRK bendradarbiauja ir dirba su savivaldybių jaunimo reikalų tarybomis. Surinkus duomenis iš 60 savivaldybių, matyti, jog SJRT šiuo metu neveikia 4 iš jų (Kaišiadorių r., Pegėgių, Panevėžio m., Prienų r.). SJRT atitinkamai veikia 56 savivaldybėse iš kurių 8-ioiose, vadovaujantis administracijos direktoriaus įsakymu, JRK

yra nariai ir 11-oje yra nariai ir užima SJRT sekretoriaus pareigas.

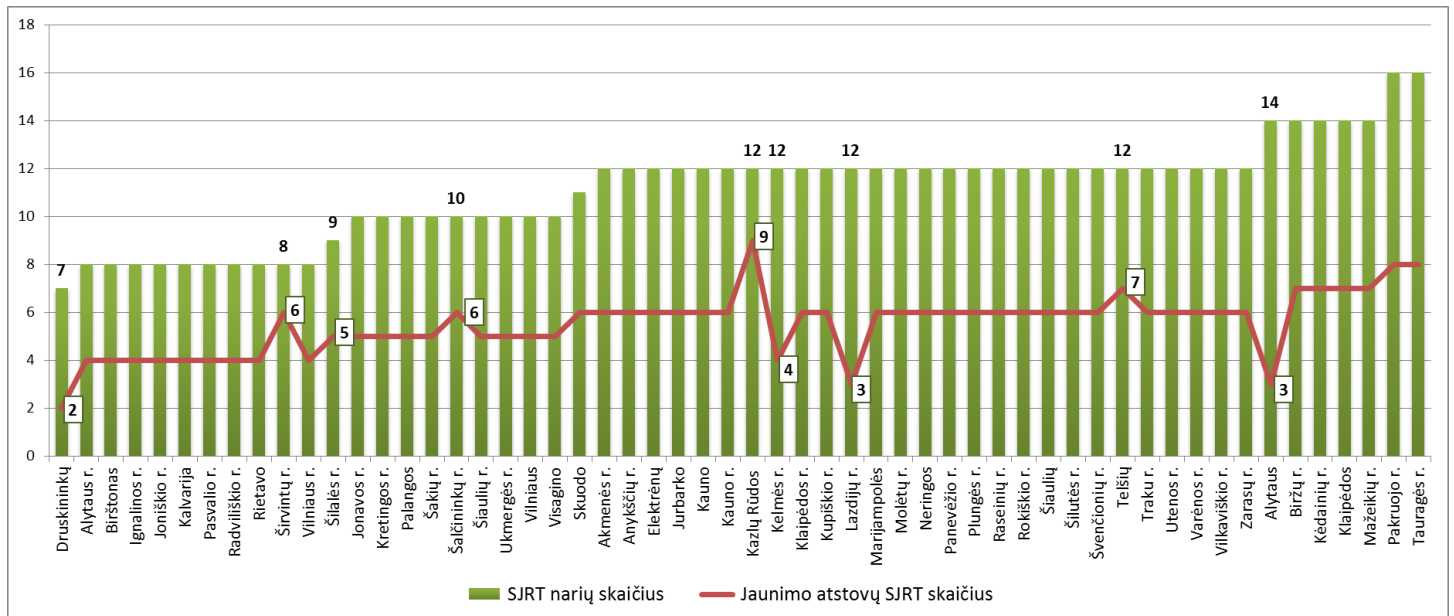
Mažiausias šiuo metu Lietuvoje veikiančių SJRT narių skaičius – 7 asmenys (Druskininkų sav.), didžiausias – 16 (Pakruojo r., Tauragės r. sav.), dažniausiai tarybą sudaro 12 narių (žr. 4 pav.).

4 pav. SJRT narių skaičius savivaldybėse, N=56

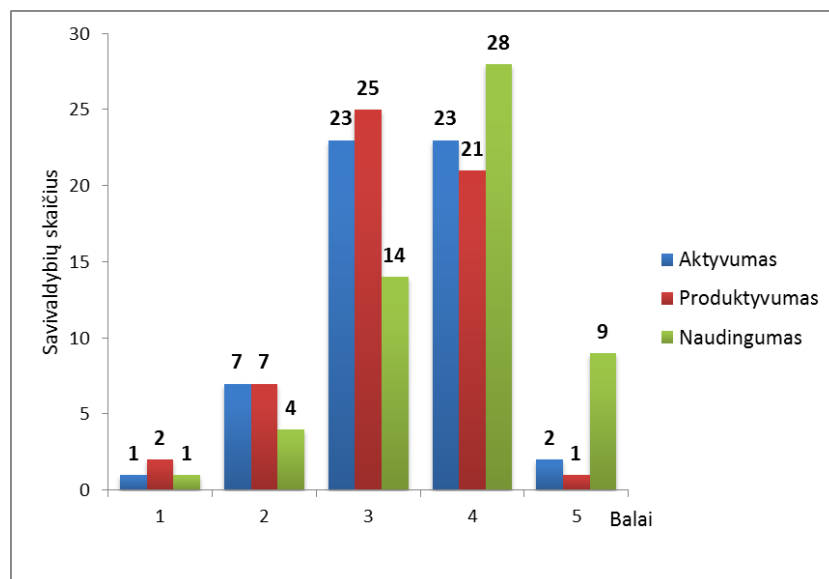
¹ Darbo stažas skaičiuotas iš bendros darbo JRK trukmės atėmus nurodytą motinystės / tėvystės atostogų laiką

Remiantis 2003 m. Jaunimo politikos pagrindų įstatymu bei 2009 m. Savivaldybių jaunimo reikalų tarybų tipiniais nuostatais, jaunimo (ir su jaunimu dirbančių organizacijų) atstovai turi sudaryti ne mažiau negu pusę Jaunimo reikalų tarybos narių. Kaip matyti iš pateikto grafiko (žr. 5 pav.), keturiose SJRT jaunimo atstovai (ne savivaldybės deleguoti asmenys) sudaro tik trečdalį arba net mažiau visų narių skaičiaus (Druskininkų, Kelmės r., Lazdijų r. ir Alytaus m.). Šešiose savivaldybėse, priešingai, jaunimo atstovai sudaro daugiau negu pusę SJRT narių (Širvintų r., Šilalės r., Šalčininkų r., Skuodo, Kazlų Rūdos, Telšių).

5 pav. Bendro SJRT narių ir jaunimo atstovų SJRT skaičiaus palyginimas, N=56

Iš savivaldybių surinktų duomenų taip pat buvo galima matyti, kaip vertinamos jose veikiančios SJRT, kalbant apie jų aktyvumą (t. y. organizacijos tikslų, uždavinių bei funkcijų išpildymą), produktyvumą (t. y. darbo našumą, finansinių, žmogiškųjų ir kt. išteklių bei galimybių panaudojimą), ir naudingumą (žr. 6 pav.). Geriausiai savivaldybėse buvo įvertintas SJRT naudingumas (vidutiniškai

6 pav. SJRT aktyvumo, produktyvumo ir naudingumo vertinimas, N=56

3.71 balo), aktyvumas ir produktyvumas buvo įvertinti panašiai (vidutiniškai 3.32 ir 3.21 balo).

Sudėjus balus skirtus kiekvienai SJRT, 26 iš jų įvertintos vidutiniškai keturiais ir daugiau balų, tuo tarpų 7 SJRT vertinimo vidurkis – du ir mažiau balų (nė viena SJRT neįvertinta pačiu mažiausiu balu visais trim aspektais).

Argumentuojant, kodėl SJRT aktyvumas, produktyvumas ir naudingumas įvertinti silpai ar vidutiniškai, buvo minimi:

- **Patys SJRT nariai, jų suinteresuotumas tarybos veikla:** nurodoma, jog kai kurie nariai SJRT yra „dėl politinių priežasčių /.../ deleguoti asmenys dažnai net nežino, kas yra ta SJRT ir kuo ji užsiima“; SJRT aktyvumas ir produktyvumas siejami su narių (ypač pirmininko) kaita, narių patirtimi ir kompetencija dirbti taryboje, tarybos pirmininko požiūriu į SJRT veiklą; nurodyta ir tai, jog SJRT atstovaujamos ne visos jaunimo grupės (pvz., jaunimo atstovai SJRT yra tik moksleiviai, nėra dirbančių jaunų asmenų ar jų atstovų);

- **SJRT narių dalyvavimas posėdžiuose:** kai kurie asmenys dirba kituose miestuose ar tiesiog yra užsiėmę savais darbais, todėl ne visada gali dalyvauti ir pasirodo posėdžiuose tik periodiškai; kartais trūksta narių motyvacijos ir posėdžiai inicijuojami bei į juos susirenkama tik JRK iniciatyva, ir net tada narius „sunku prisikviesti“;

- **SJRT narių veikla:** ne visada dauguma narių pasisako posėdžių metu; rodoma mažai iniciatyvos (tiek iš jaunimo, tiek iš savivaldybės atstovų) apskritai veikti SJRT, mažas skaičius savivaldybei teikiamų pasiūlymų jaunimo politikos klausimais; gana formalus narių požiūris į SJRT darbą, nėra gilinamasi į jaunimo problemas iš esmės, neišnaudojamos visos SJRT galimybės;

- **SJRT ir veiklų įgyvendinimas:** net jei SJRT nariai susirenka į posėdžius, realus tarybos produktyvumas kartais įvertintas silpnai, kadangi ne visi nariai nusiteikę rimtai dirbti vertinant ir priimant sprendimus kalbant apie konkrečias priemones, siūlomas programas; būna, jog apsvačius galimybes ir priėmus sprendimą – susitarimų nesilaikoma.

Nors keletas JRK nurodo, jog yra sunku „išjudinti“ neaktyvias SJRT ir net lengviau patiems atlikti visas veiklas, didžioji dalis (net ir įvertinusių aktyvumą ir produktyvumą silpnai ar vidutiniškai), **kalbėdami apie SJRT naudingumą yra nusiteikę pozityviai:** teigia, jog neabejoja šios tarybos naudingumu, jog jos metu siūlomi, aptariami ir sprendžiami jaunimui svarbūs klausimai, išklaunami jaunimo poreikiai, jog taryboje priimti nutarimai tampa pagrindu tam tikriems teisės aktams parengti, ir net įvardija SJRT kaip „pagrindinė varomoji JRK jėga“. Vidutiniškai 4-5 balais įvertinę SJRT koordinatoriai taip pat komentavo, jog:

- teikiami siūlymai, idėjos, pastebėjimai; svarstomi jaunimo politikos įgyvendinimo bei aktualūs jaunimo klausimai;

- darbas vyksta nuosekliai, posėdžiai vyksta reguliariai (nors ir sudėtinga suderinti laikus ir kartais ne visi atstovai dalyvauja);

- SJRT analizuoja visus su jaunimu susijusius klausimus priimamus savivaldybėje, prisideda prie jaunimo politikos plano įgyvendinimo savivaldybėje.

Teigiamus SJRT vertinimus galima apibendrinti vieno iš JRK atsakymu: „vyksta nuolatinis, efektyvus bendradarbiavimas“.

JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIAI ir REGIONINĖS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ TARYBOS

Vienas iš regioninių jaunimo organizacijų tarybų tikslų – atstovauti jaunimo interesams savivaldybių įstaigose ir institucijose. Lietuvoje yra registruotos 39 RJOT. Remiantis JRK arba asmenų, kuriems pavesta vykdyti JRK funkcijas, atsakymais, RJOT veikia 29 savivaldybėse².

² RJOT veiklos vertinimui remtasi 27 savivaldybių, kurios pateikė atsakymus į susijusius klausimus, duomenimis

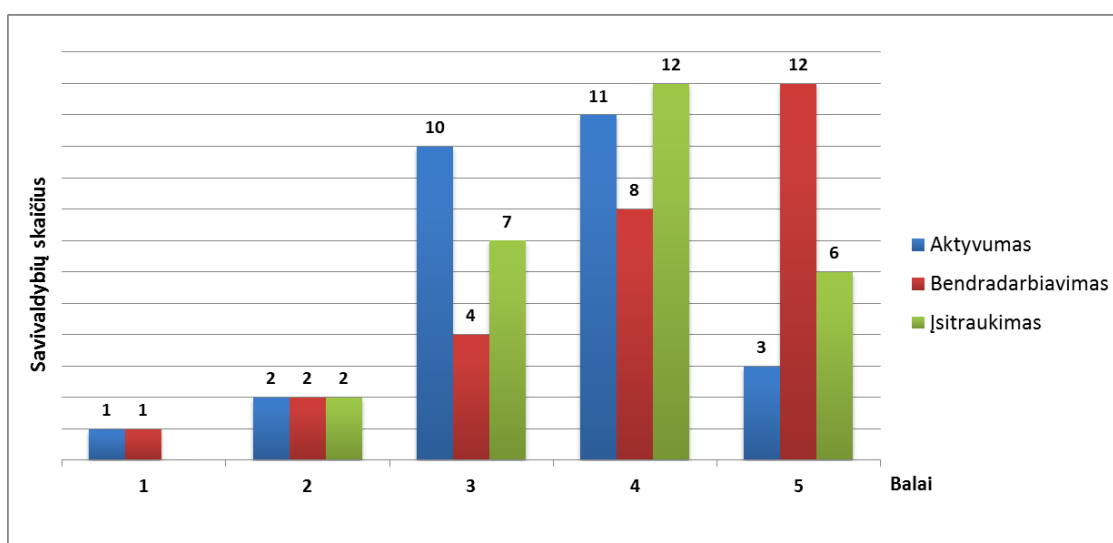
Daugiau informacijos apie RJOT ir jų veiklą savivaldybėse galima rasti RJOT apžvalgoje: <http://www.jrd.lt/regionines-jaunimo-organizaciju-tarybos>.

Atstovaudamos jaunimo interesus RJOT deleguoja jaunimo atstovus į SJRT. Savivaldybėse, kuriose RJOT neveikia, jaunuoliai į SJRT dažniausiai deleguojami jaunimo, jaunimo organizacijų, neformalių jaunimo grupių visuotinio susirinkimo / konferencijos metu. Kitose savivaldybėse SJRT nariai išrenkami viešo konkurso ir balsavimo būdu iš įvairių jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų deleguotų atstovų. **Šią praktiką, kuomet SJRT nariai yra nepaskiriami, vertiname kaip teigiamą.**

Apklauskos metu JRK arba asmenų, kuriems pavesta vykdyti JRK funkcijas, buvo prašoma įvertinti RJOT veiklą keliais aspektais (žr. 7 pav.). Kalbant apie RJOT aktyvumą (t. y. organizacijos tikslų, uždavinių bei funkcijų išpildymą), vidutiniškai arba silpnai RJOT veiklą įvertinę apklauskos dalyviai dažniausiai minėjo žemą tarybos pirmininko aktyvumą, lyderių trūkumą, naujų narių pritraukimo ir išlaikymo problemas. Stipriau įvertintos RJOT apibūdintos kaip vienos aktyviausių organizacijų savivaldybėje, teikiančių pasiūlymus jaunimo politikos klausimais, įgyvendinančios projektus, įtraukiančios organizacijos narius, bendradarbiaujančios su SJRT.

Kalbant apie RJOT bendradarbiavimą su savivaldybės administracija, galima išskirti, jog vienoje savivaldybėje (Kazlų Rūdos) bendradarbiavimas nevyksta, kadangi apklauskos metu nedirbo JRK. Kitoje savivaldybėje (Panevėžio m.) RJOT išsakydami savo nepasitenkinimą jaunimo politikos įgyvendinimu vietos lygmeniu, atšaukė jaunimo atstovus iš SJRT. Didžioji dalis savivaldybių nurodė bendradarbiaujančios su RJOT: organizuojamos bendros veiklos, renginiai, pasitarimai, teikiamas projektų finansavimas, suteikiamos patalpos ir kt.

Trečiasis RJOT veiklos aspektas, kurį vertino koordinatoriai (arba asmenys, kuriems pavestos jų funkcijos), tai įsitraukimas į jaunimo politikos formavimą savivaldybėje. Vidutiniškai ir silpniau įvertintas įsitraukimas buvo argumentuojamas ne visų narių aktyviu dalyvavimu SJRT veikloje bei jaunimo politikos kokybės vertinime. Atitinkamai, RJOT įsitraukimas įvertintas stipriau, kuomet nariai įsitraukia į SJRT veiklą, vyksta bendri pasitarimai ir susitikimai jaunimo politikos formavimo klausimais, kuomet aktyviai teikiamos pozicijos ir pasiūlymai dėl jaunimo politikos įgyvendinimo.

7 pav. RJOT aktyvumo, bendradarbiavimo su administracija ir įsitraukimo į jaunimo politikos formavimą vertinimas, N=27

JAUNIMO REIKALŲ KOORDINATORIAI SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJOJE IR TARPŽINYBINIS BENDRADARBIAVIMAS

Sėkmingam jaunimo politikos įgyvendinimui savivaldybėje neabejotinai svarbus efektyvus tarpžinybinis bendradarbiavimas. JRK arba asmenų, kuriems pavesta vykdyti JRK funkcijas, buvo klausama, su kuo vyksta bendradarbiavimas jų savivaldybėje. Remiantis pateiktais atsakymais, galima pastebėti, jog:

- JRK bendradarbiavimas galimas ir pirmiausia vyksta su įvairiomis savivaldybėje veikiančiomis įstaigomis, tokiomis kaip darbo biržos teritoriniai skyriai, karjeros centrai, formalus ir neformalus ugdymo įstaigos, jaunimo / dienos / kultūros centrai, bibliotekos, policija, probacijos tarnybos, visuomenės sveikatos biurai, socialines paslaugas teikiančios įstaigos ir kt.

- dažnai minimos įvairios nevyriausybinės, jaunimo ir su jaunimu dirbančios organizacijos, atvirieji jaunimo centrai ir erdvės;

- ne kartą buvo išskirtas bendradarbiavimas su kitais savivaldybės administracijos skyriais, politikais, tarybos nariais bei seniūnijomis; paminėtos ir vietos bendruomenės, vietos veiklos grupės, vietos verslininkų asociacija, prekybos pramonės ir amatų rūmai.

Apklauskos metu buvo klausama ir su kuo bendradarbiavimas stringa, iš ko trūksta supratimo ar palaikymo. Atsakiusieji teigė, jog glaudesnis bendradarbiavimas galėtų būti su seniūnijomis, darbo biržos teritoriniais skyriais, švietimo / ugdymo įstaigomis, kitų savivaldybės skyrių specialistais.

Kaip **pagrindiniai iššūkiai, su kuriais susiduria JRK** ir asmenys atliekantys JRK funkcijas įgyvendindami jaunimo politiką savivaldybėje nurodyti:

- požiūris į jaunimo politiką, JRK darbą ar jaunimą apskritai (reikia vis įrodinėti, kuo ši sritis svarbi, kokios vertės atneša JRK veikla, jog jaunimas – tai ne tik moksleiviai);

- perpildytos JRK funkcijos (kartais JRK veikla sugretinama su renginių organizavimu); laiko, žmogiškųjų, finansinių išteklių stygius;

- žemas jaunimo aktyvumas, sunkumai įtraukiant ne mokyklinio amžiaus asmenis, jaunų žmonių skaičiaus mažėjimas apskritai (didėjanti emigracija).

Atlikti savo funkcijas JRK padėtų:

- tiesioginis JRK pavaldumas administracijos direktoriui, aiškesnis JRK pareigybės funkcijų įvardijimas (siekiant, jog nebūtų priskiriama įvairiausių papildomų pareigų);

- didesnis jaunimo darbuotojų skaičius (pvz., gatvės arba mobiliam darbui su jaunimu);

- JRK skirti mokymai tiek darbo struktūros, funkcijų, konkrečių įgūdžių klausimais, tiek ir jaunimo politikos įgyvendinimo temomis apskritai; susitikimai / konsultacijos su įvairių sričių specialistais;

- vadovybės, administracijos darbuotojų ir kitų žmonių geresnis supratimas, kas tai yra darbas su jaunimu; aktyvesnis bendradarbiavimas su kitomis įstaigomis ir skyriais.